

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.287/2017/6.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke

. Tibold Ágnes előadó bíró

. Osztovits András bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Mészáros Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Csikász Levente ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda ügyintéző: ifj. dr. Burai-Kovács János ügyvéd

A per tárgya: szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.989/2016/4. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Miskolci Törvényszék 13.P.20.799/2016/11. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 12.700 (tizenkettőezer-hétszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2006. június 6-án számú közjegyzői okiratban egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatot tett a peres felek között ugyanezen a napon létrejött devizaalapú kölcsönszerződés és az annak biztosítására kötött jelzálogszerződés alapján őt terhelő kötelezettségek vállalásáról. Az okirat rögzíti a kölcsönszerződés és a jelzálogszerződés lényeges tartalmát és - utolsó előtti bekezdésében - a felperes alábbi nyilatkozatát:
„Az Adós, Zálogkötelezett. Nyilatkozattevő H Zs fizetési és egyéb szerződéses kötelezettségeit a fent leírt szerződésszámú KÖLCSÖNSZERZŐDÉS és szerződésszámú JELZÁLOGSZERZŐDÉS alapján a fentiekben leírt feltételek tudomásulvétele mellett, azokat

elfogadva, t a r t o z á s k é n t e l i s m e r i, a fent leírt és az említett okiratokban rögzített kötelezettségeket vállalja, és tudomásul veszi azt, hogy a kölcsön és járulékaik összegének vissza nem fizetése esetén a hitelező a határidő lejártát követően kérheti ezen tartozáselismerő jognyilatkozat alapján a közvetlen bírósági végrehajtás elrendelését, amely ezen okirat bírósági záradékkal történő aláírásával külön kérelemre peres, vagy peren kívüli eljárás nélkül történik, a közjegyzői törvény 112. § figyelembevételével, a Vht. 21. § alapján. A közjegyző helyettes tájékoztatja a nyilatkozattevőt a közvetlen végrehajtásra vonatkozó szabályokról".

- [2] A peres felek 2012. október 19-én a kölcsönszerződést módosították és ahhoz kapcsolódóan hitelkeret- és kölcsönszerződést kötöttek. A felperes ugyanezen a napon a kölcsönszerződés I. számú módosítása és a hitelkeret- és kölcsönszerződés megállapodás lényeges tartalmát is rögzítő számú közjegyzői okiratban egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatot tett. Ezen közjegyzői okirat IV.6. pontjának első bekezdése a felperes alábbi nyilatkozatát tartalmazza:

„Alulírott, H Zs született H Zs Adós, Zálogkötelezett kijelentem, hogy az 1.) és 2.) pontban megjelölt kölcsön- és jelzálogszerződés, továbbá a 3.) pontban megjelölt szerződésmódosítás, valamint hitelkeret- és kölcsönszerződés alapján fennálló tartozásomat, kötelezettségeimet elismerem és kötelezettséget vállalok arra, hogy a fenti kölcsönszerződésből, szerződésmódosításból, valamint hitelkeret- és kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeimnek a továbbiakban is eleget teszek, a tartozásomat annak szerződéses kamatával és járulékaival együtt visszafizetem a fenti kölcsönszerződésekben, szerződésmódosításban, valamint hitelkeret- és kölcsönszerződésben, illetve a fenti közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatomban és annak jelen módosításában meghatározott feltételekkel és határidőben a jogosult Zrt javára".

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperes keresetében a kölcsönszerződés I. számú módosításának 8.5. pontja, a 2012. október 19. napján létrejött hitelkeret- és kölcsönszerződés 12.4 pontja, a 2012. október 19. napján kelt közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozat II.6.5. pontja és IV. pontjának első bekezdése, IV.6. pontjának első bekezdése, valamint a 2006. június 6. napján kelt közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozat utolsó előtti bekezdése érvénytelenségének, ennek alapján az adott szerződések részleges érvénytelenségének megállapítását kérte.
- [4] Felperes az általa közokiratban tett egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatok tekintetében a keresetét arra alapította, hogy e kikötések a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959.

évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) bekezdésébe, valamint a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999.(II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjai alapján tisztességtelenek. E nyilatkozatok nem minősülnek az rPtk. 242. § (1) bekezdése értelmében vett tartozáselismerésnek, hiszen azok megtételekor még nem volt tartozása, a kölcsön folyósítása még nem történt meg. E szerződéses kikötés egyrészt feljogosítja az alperest arra, hogy kinyilatkoztassa, mennyi a felperes aktuális tartozása és a teljesítése szerződésszerű-e, másrészt a felperest végrehajtás megszüntetési, illetve korlátozási per megindítására kényszeríti, ahol neki kell igazolnia a végrehajtani kért követelés érvényes létrejöttének hiányát és a követelés összegét. A fenti érvelését alátámasztja az alperes Lakossági Üzletág Általános Szerződési Feltételei (a továbbiakban: ÁSZF) 14.3.2. pontja is, amely a folyósítás feltételeként határozza meg a közjegyző előtt tett tartozáselismerést.

- [5] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, a kölcsönügylet még a tartozáselismerést tartalmazó közokirat kiállítását megelőzően, magánokirati formában létrejött. A közokiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat a folyósítás feltételét képezte. Téves ezért a felperes azon nyilatkozata, hogy a tartozását azt megelőzően kellett elismernie, hogy létrejött volna az alperessel megkötött kölcsönügylet.
- [6] Az alperes hangsúlyozta, a követelés fennállásának közokiratban való elismerését a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Közjegyzői tv.) 120-132. §-ai, a közvetlen végrehajthatóság jogát a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 23/C. §-a kifejezetten lehetővé teszi. Az alperes jogalkotó által biztosított jogának érvényesíthetősége érdekében született szerződéses rendelkezések a szerződéskötéskor hatályos rPtk. 209. § (5) bekezdése szerint nem minősülhetnek tisztességtelennek.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a 2012. október 19. napján kelt I. számú szerződésmódosítás 8.5. pontjának, az ugyanezen a napon kelt hitelkeret- és kölcsönszerződés 12.4. pontjának és a közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozat II.6.5. pontjának, valamint IV. pontjának az ítélet rendelkező részében idézett szövegrészei érvénytelenek. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.
- [8] Határozatát a felülvizsgálattal érintett körben azzal indokolta, hogy a tartozáselismerés nem tekinthető önálló jogügyletnek, ezért a tartozáselismerő nyilatkozat önállóan nem vizsgálható. Ebből következően a felperes ezen nyilatkozatai a devizaalapú kölcsönszerződés részének tekintendők, figyelemmel arra is, hogy

ezeket a felperes a kölcsönszerződés részét képező ÁSZF 14.3.2. pontjában írt folyósítási feltétel teljesítése érdekében tette meg. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ugyanakkor a tartozáselismerő nyilatkozatok a fogyasztói szerződésbe foglalt egyedileg megtárgyalt szerződési kikötésnek minősülnek, mert a felperes mérlegelhetette, hogy megteszi-e a tartozáselismerő nyilatkozatát, és a nyilatkozata jogkövetkezményeiről szóló tájékoztatást követően aktív közreműködésével, a közjegyző előtt történő megjelenésével és az ott kifejezett nyilatkozatával ahhoz hozzájárult. Az egyedi megtárgyaltságra tekintettel a felperes nyilatkozatainak tisztességtelensége az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján nem volt megállapítható.

- [9] Az elsőfokú bíróság keresetet elutasító rendelkezése ellen benyújtott felperesi fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezését helybenhagyta.
- [10] Határozata indokolásában hangsúlyozta, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 253. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között vizsgálhatta. A fellebbezési ellenkérelemben foglaltakkal szemben az alperes részéről benyújtott fellebbezés, illetve csatlakozó fellebbezés hiányában az elsőfokú ítélet keresetnek helytadó rendelkezéseit nem érinthette.
- [11] A másodfokú bíróság hangsúlyozta, a felperes a keresetében nem támadta a kölcsön folyósítását a tartozáselismerő nyilatkozathoz kötő ÁSZF kikötést, az ÁSZF-et a keresetéhez nem is csatolta. Az alperes által benyújtott okiratból megállapítható volt, hogy a szerződésben meghatározott fizetési kötelezettség megerősítése a kölcsön folyósításának feltételét képezte. Ez tartalmában nem jelent mást, mint újabb kötelezettségvállalást a már megkötött, illetve módosított szerződések teljesítésére.
- [12] A másodfokú bíróság a döntését lényegében arra alapította, hogy a felperes nyilatkozata nem tekinthető szerződéses rendelkezésnek, azt a felperes az alperes közreműködése nélkül egyoldalú jognyilatkozatként tette meg, arra tehát a szerződéses kikötésekre irányadó érvénytelenségi okra, a tisztességtelenségre vonatkozó rendelkezések nem irányadók. A tisztességtelenség mint speciális, a szerződés egész, vagy részleges érvénytelenségét eredményező érvénytelenségi ok kizárólag a fogyasztói szerződés egyedileg meg nem tárgyalt rendelkezése kapcsán hivatkozható.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [13] A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és a keresetének teljes egészében helytadó ítélet hozatalát kérte. Állította, a jogerős ítélet sérti az Alaptörvény M) cikk 2. bekezdését, Q) cikk 2. és 3. bekezdését, 28. cikkét, az rPtk. 209. § (1) bekezdését, 209/A. § (2) bekezdését, a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a), b)

és j) pontjait, valamint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv 3. cikk (1) bekezdését.

- [14] Felperes előadta, egy szerződés a benne foglalt nyilatkozatokból tevődik össze, függetlenül attól, hogy az milyen formában, milyen elnevezéssel jelenik meg, ezért a tartozáselismerő nyilatkozata a szerződés részét képezi. Hivatkozott emellett arra is, hogy a rPtk. 199. §-ából fakadóan az egyoldalú nyilatkozatokra is a szerződésekre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.
- [15] A szerződés ezen része egyedileg meg nem tárgyaltnak minősül, tekintettel arra, hogy annak tartalmát nem volt lehetősége befolyásolni. A kölcsönszerződéshez kapcsolódó ÁSZF 14.3.2. pontja vélelmezetten is meg nem tárgyaltnak minősül, és az alperes nem bizonyította, hogy a támadott feltételeket, így az ÁSZF hivatkozott pontját, illetve a közjegyzői okiratba foglalt kötelezettségvállalást a felperessel megtárgyalta.
- [16] A felperes hangsúlyozta, tartozáselismerő nyilatkozata megtételekor még nem állt fenn tartozása, a kölcsön folyósítása ekkor még nem történt meg. Előre elfogadni olyan tartozást, amelynek valós nagyságáról nincs tudomása tisztességtelen, illetve egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára változtatja meg a kötelezettségeket. Hivatkozott e körben a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.21.704/2013/5. számú ítéletében írtakra.
- [17] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében - utalva a fellebbezési ellenkérelmében általa előadottakra, valamint a Kúria időközben meghozott 1/2018. számú gazdasági elvi határozatára - a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és felperes valamennyi kereseti kérelmének elutasítását, ennek hiányában a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [18] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül. E körben rögzíti, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a keresetnek helytadó részében az alperes fellebbezésének hiányában a rPp. 228. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedett. E rendelkezés ellen az rPp. 271. § (1) bekezdés a) pontja alapján a felülvizsgálat eleve kizárt. Az első fokon jogerőre emelkedett rendelkezés alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kért hivatalbóli felülvizsgálatra és az elsőfokú ítélet e részét is érintő megváltoztatására jogszabály által biztosított lehetőség nincs.
- [19] A Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság a jogerős ítéletét a felperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogszabályok megsértése nélkül hozta meg.
- [20] A másodfokú bíróság, bár ítéletében azt rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett döntésével és annak indokaival is egyetért, a jogerős ítélet indokolásából azonban egyértelműen megállapítható, hogy az elsőfokú ítéletet a másodfokú

bíróság részben eltérő indokolással hagyta helyben. Az elsőfokú ítéletben foglaltakkal szemben azt állapította meg, hogy a felperes keresettel támadott tartozáselismerő nyilatkozatai nem minősülnek szerződéses rendelkezésnek, azok nem részei a szerződéseknek, így az rPtk. 209. § (1) bekezdése azokra nem vonatkozik. A tisztességtelenség érdemi vizsgálatára tehát egyik bíróság részéről sem került sor.

- [21] Az adott esetben a felek a jogviszonyt létrehozó, az annak alapján a feleket megillető jogokat és terhelő kötelezettségeket keletkeztető, azokat meghatározó kölcsönszerződést (annak módosítását, illetve a hitelkeret- és kölcsönszerződést) magánokirati formában kötötték meg. A szerződések részét képező ÁSZF 14.3.2. pontja alapján a felperes a már megkötött szerződésekben vállalt kötelezettségeit erősítette meg közjegyző előtt, az annak alapján őt terhelő tartozását ismerte el közokirati formában. Ezen egyoldalú nyilatkozata nem minősül önálló kötelezettségvállalásnak (BH.2012.92). Ebből viszont a másodfokú ítéletben helytállóan írtak szerint nem az következik, hogy ez az egyoldalú nyilatkozata a szerződés részét képezné, ahogyan azt az elsőfokú ítélet tartalmazza, hanem éppen ellenkezőleg, az a már az rPtk. 205. §-a, illetve 205/B. §-a alapján létrejött szerződés szerinti tartalom, az annak alapján a felet terhelő kötelezettség utóbb tett megerősítése, elismerése, szükségképpen a szerződés megkötését követően.
- [22] Az rPtk. 199. §-ának azon rendelkezéséből, amely szerint az egyoldalú nyilatkozatokra, a szerződésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni, nem következik, hogy a felperes közjegyző előtt tett tartozáselismerő nyilatkozatát a kölcsönszerződés részének kell tekinteni. A hivatkozott rendelkezés csak annyit jelent, hogy az rPtk. egyoldalú nyilatkozatra vonatkozó külön szabályozása hiányában megfelelően alkalmazandók a szerződésre modellezett rendelkezések, tehát ezen utaló szabály alapján például az akarathibás egyoldalú nyilatkozat az általános szabályok szerint megtámadható. A Kúria megítélése szerint azonban a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy az általános szerződési feltételre és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételre vonatkozó rPtk. 209. § (1) bekezdése a felperes egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozataira az adott ügyben nem alkalmazható.
- [23] Az rPtk. 209. § (1) bekezdésében szabályozott érvénytelenségi ok a feleknek a szerződésből eredő jogai és kötelezettségei elosztására vonatkozik, ha a szerződés részévé vált általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára állapít meg valamely jogot vagy kötelezettséget. A közjegyző előtt tett kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozatokban a jogok és kötelezettségek elosztására nem került sor, így az a hivatkozott rendelkezés

szerint tisztességtelennek önmagukban nem minősülhetnek.

- [24] A jogerős ítélet az iratoknak megfelelően rögzítette, hogy a felperes a keresetében nem kérte az ÁSZF 14.3.2. pontja érvénytelenségének a megállapítását, ezért annak tisztességtelenségét rPp. 215. §-a alapján az eljáró bíróságok nem vizsgálhatták. A jogerős ítéletnek az ÁSZF vonatkozó pontja hivatalbóli vizsgálatának elmulasztásával elkövetett jogszabálysértésére a felperes a felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott.
- [25] Figyelemmel a [20] pontban kifejtettekre, amely szerint az eljáró bíróságok jogi álláspontjukra tekintettel a tisztességtelenség érdemi vizsgálatáig el sem jutottak, és nem is kellett eljutniuk, a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben anyagi jogszabálysértésként megjelölt rPtk. 209/A. § (2) bekezdését, illetve a Korm. rendelet hivatkozott szakaszait nem sértheti. A felperes a felülvizsgálati kérelmében az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben nem fejtette ki, hogy a jogerős ítélet azokat mennyiben sérti, így kérelme e részében nem felelt meg az rPp. 272. § (2) bekezdésében, továbbá a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. pontjában írt tartalmi követelményeknek, ezért annak érdemi vizsgálatát a Kúria mellőzte.
- [26] A Kúria mindezekre tekintettel a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [27] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelemre tekintettel a Kúria az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alperes ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére. Annak mértékét a meg nem határozható pertárgyértékhez és a kifejtett jogi képviselési tevékenységhez igazodóan a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján a 4/A. § szerint áfával növelt összegben határozta meg.
- [28] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2018. március 20.

Dr. Vezekényi Ursula a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes sk. előadó bíró, Dr. Osztovits András sk. bíró